

**SİPARİŞ MEKTUPLARI / FORMLARI VEYA PROFORMA FATURALAR ÜZERİNDEN
“SÖZLEŞME” (DAMGA) VERGİSİ ALINAMAZ****Özet**

Gelir ve Gümrük İdareleri, son zamanlarda sipariş mektupları, formları veya proforma faturaların damga vergisine tabi oldukları yönünde bazı savlar ileri sürmekteler. Kanımızca, birer icap niteliğinde olan sipariş mektupları/formları, fiyat listeleri ile proforma faturaların akde benzer belge niteliğinde kabul edilip damga vergisine tabi olduğu yönündeki düşünce isabetli değildir.

Anahtar Kelimeler

Sipariş Mektupları, Sipariş Formları, Proforma Fatura, Akdi Mutazammın Siparişi Kabul Mektupları

Konu nedir?

Bazı görüşlere göre; her biri tek başına dikkate alındığında damga vergisine tabi olmayan sipariş mektupları, sipariş formları, fiyat listeleri, proforma faturalar ve akdi mutazammın (tamamlayıcı) siparişi kabul mektupları gibi evrak bir araya geldiğinde tedrici bir mal alım sözleşmesini oluşturmakta, bu nedenle bu kâğıtların bir arada değerlendirilerek nispi damga vergisine tabi tutulmaları gerekmektedir. Bu görüşte hukuka uygunluk bulunmadığını düşünmekteyiz:

Borçlar Hukuku Bakımından

Sipariş mektupları ve formları; alıcıların hangi fiyat üzerinden ve hangi miktarda ürün talep ettiklerini satıcılara bildirdiği belgelerdir. Bu belgelerin gönderilmesi, bir sözleşmenin ortaya çıkmasını sağlayan karşılıklı ve örtüşen irade beyanlarından ilki olması sebebiyle Borçlar Hukuku bakımından icap niteliği taşır. Proforma faturalar; satıcı tarafından hazırlanan

ve bir mal veya hizmetin hangi miktarda, hangi fiyat üzerinden satılabileceğini gösteren fatura çeşididir. Aslında fatura çeşidi demek dahi tartışmalıdır, çünkü doğurduğu sonuçlar nedeniyle normal faturalardan çok farklıdır. Fatura, satılan bir mal veya hizmeti temsil eder. Proforma fatura ise yalnızca teklif niteliği barındırır. Dolayısıyla yalnızca görüntüsünün benziyor olmasından yola çıkarak iki belgeyi birbirine karıştırmamak gerekir. Proforma faturalar da tıpkı sipariş mektupları gibi icap niteliği taşırlar, farkı ise alıcı yerine satıcı tarafından düzenlenmiş olmasıdır.

Fiyat listeleri; belirli bir kişi ya da kuruma değil de genele hitap ettiğinden icap değil, icaba davet niteliği taşır. Bu da listeyi yayınlayan satıcıya sözleşmenin kurulmasından önce ikincil bir hak tanır, zira bu sefer alıcının fiyat listesine dayanarak oluşturduğu talebi icap niteliği taşıyacaktır.

Akdi mutazammın siparişi kabul mektupları; yukarıda bahsedilen belgelere cevaben hazırlanan mektuplardır ve yöneltilen icabı kabul etme niteliği taşır. Dolayısıyla bu mektuplar, bir sözleşmenin kurulmasını sağlayan belge çeşididir.

Vergi Hukuku Bakımından

Bu belgeler Vergi Hukuku açısından değerlendirildiğinde ise üçlü yerine ikili bir ayrıma gitmek gerekir. İcabı kabul niteliği taşıyan mutazammın siparişi kabul mektupları akit yerine geçen belgelerden olup, daha önceki icap ve kabul safahatını bir akit kurmak suretiyle sonuçlandırılan kâğıtlar olup meblağ içerip içermemelerine göre maktu veya nispi damga vergisine tabidirler. Buna karşılık; icap niteliğinde olan sipariş mektupları, sipariş

Detaylı bilgi için:

Çetinkaya Hukuk Bürosu |
www.cetinkaya.av.tr

Tel: +90 212 212 99 55
Fax: +90 212 212 79 71
Mecidiye Cad. Cevher Apt.
No: 3/6 Mecidiyeköy
34387 Şişli – İstanbul

Av. Oğuz ÇETİNKAYA |
oguzcetinkaya@cetinkaya.av.tr

Av. Ali Özgür KARA |
aliozgurkara@cetinkaya.av.tr

Stj. Av. Sezer ÇİMEN |
sezercimen@cetinkaya.av.tr
http://www.linkedin.com/company/cetinkaya-law-office?trk=hb_tab_compy_id_2305449

formları ve proforma faturalar teklifname statüsünde olup, 01.01.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5281 sayılı “Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” sonrasında bu tür belgeler sair tüm teklifnamelerle birlikte damga vergisine tabi değildir.

Yukarıda da değinildiği üzere; sipariş mektupları, sipariş formları, fiyat listeleri, ve proforma faturaların her biri ayrı ayrı teklif niteliği taşırlar. Henüz akdi kurmayan, teklif aşamasındaki çeşitli yazışmaların nihayetinde bir akit oluşturması başka, bu akdin bir kağıtta yer alması başkadır. Tarafların ileride belli bir hususu tevsik için teklifname üretmeleri en tabii hakkıdır ve bu kağıtlar Kanun gereği damga vergisine tabi değildir. Tarafların belli bir hususu tevsik için ürettiği kağıtların nispi damga vergisine tabi tutulabilmesi için bu kağıtların akit statüsünde olması kanuni zorunluluktur. Taraflar arasındaki akdin kağıda bağlı (yazılı) teklifnameler ama kağıda bağlı olmayan (sözlü) akit ile kurulması durumunda, ortada damga vergisi mevzuatınca nispi vergilemeye tabi bir akit olmadığı görüşündeyiz.

Akdi mutazammın siparişi kabul mektupları ise, yukarıda değindiğimiz üzere, bir akdi kuran ve bu suretle damga vergisi mevzuatınca akit yerine geçen belgelerden olup damga vergisine tabidir. Akdi mutazammın siparişi kabul mektuplarının damga vergisine tabi tutulması için; (a) bu mektubun, yapılan teklifle birebir örtüşüyor olması gerekir (İcabın tüm unsurlarını karşılamayan yahut bazı unsurlarında değişiklik öngören bir mektup, icap ve kabulün birebir örtüşmesine engel olacağından beyanların (iradelerin) örtüşmesinden bahsedilemez) (b) bu mektubun, şarta bağlı yapılmaması, imzalandığı anda yükümlülük doğurucu olması gerekir.

Detaylı bilgi için:

Çetinkaya Hukuk Bürosu | www.cetinkaya.av.tr | Ofis Tel: +90 212 212 99 55 | Fax: +90 212 212 79 71

Av. Oğuz ÇETİNKAYA | oguzcetinkaya@cetinkaya.av.tr | Mecidiye Cad. Cevher Apt. No: 3/6 Mecidiyeköy 34387 Şişli - İstanbul

Av. Ali Özgür KARA | aliozgurkara@cetinkaya.av.tr | Mecidiye Cad. Cevher Apt. No: 3/6 Mecidiyeköy 34387 Şişli - İstanbul

Stj. Av. Sezer ÇİMEN | sezercimen@cetinkaya.av.tr | Mecidiye Cad. Cevher Apt. No: 3/6 Mecidiyeköy 34387 Şişli - İstanbul

Akdi mutazammın siparişi kabul mektuplarının akit yerine geçen belge olarak kabul edildiği hallerde, vergi yükümlülüğü yalnızca mektubu düzenleyen tarafa terettüp eder. 2005 Değişikliği sonrası, teklifnameyi hazırlayan tarafın bu teklifnameden, kabul mektubunu düzenleyen tarafın da kendi tanzim ettiği mektuptan sorumluluğu esastır.

Keza, yazılı her bir evrak muhteviyatı ölçeğinde bir hususu ispata yarar. Bir evrakın bütünlüğü bir hukuki değer içermemesi, örneğin bir mal alım satımının sadece bir kısım detayını içermesi hallerinde karşılaşılan her bir evraka mal alım satım akdi muamelesi yapmak yasanın amacına da mantığına aykırı düşer. Zira, mal alıp satan firmaların her bir alım satımları için elbette birtakım evrak düzenlenir, eğer her bir evrak bu mal alım satımının parçası kabul edilir ise bir işletmenin mal alımlarının yüzde biri oranında damga vergisi hesaplaması gerekir. Keza, aynı oranda da satım için damga vergisi hesaplandığında, işletmelerin toplam mal alım satım faaliyetlerinin % 2'si kadar bir tutarı otomatikman damga vergisi olarak ödemeleri gerekir. Bu da, örneğin net kar marjının % 7 olduğu bir sektörde %2 / %7 = %28,5 oranında vergi ödemek anlamına gelir. Oysa, damga vergisi kanunu; işletmelerin genel olarak faaliyetlerini değil, sadece kağıda bağlı müstakil işlemleri vergilendiren bir kanundur. Kanunun bu şekilde yorumlanması ve uygulanması, damga vergisini işletme vergisinden genel nitelikteki bir kurum faaliyet vergisine dönüştürür.

Sonuç itibariyle; birer icap niteliğinde olan sipariş mektupları/formları, fiyat listeleri ile proforma faturaların akde benzer belge niteliğinde kabul edilip damga vergisine tabi olduğu yönündeki düşünce hukuka, kanuna ve damga vergisi sistematığına aykırıdır.